

Nr 46.

Ankom till riksdagens kansli den 27 maj 1941 kl. 1 e. m.

Utlåtande i anledning av väckt motion om utarbetande inom riksdagsbiblioteket av registren till riksdagens protokoll med bihang m. m.

I en inom första kammaren under nr 157 väckt, till bankoutskottets förberedande handläggning hänvisad motion har herr *Friggeråker* hemställt, »att riksdagen måtte besluta, att de årliga registren liksom tioårsregistren till riksdagstrycket från och med år 1941 skola utarbetas inom riksdagsbiblioteket».

I fråga om motiveringen för ifrågavarande yrkande hänvisas till motionen.

Beträffande det årliga registret till riksdagens protokoll med bihang gäller enligt 8 § avlöningsbestämmelserna för personal hos riksdagens kamrar, utskott och kansli m. m., att detsamma skall för varje lagtima riksdag upprättas genom kanslideputerades försorg. I arvode för registrets upprättande och korrekturläsning må enligt kanslideputerades bestämmande utgå högst 4 500 kronor för riksdag, som varar minst fyra månader. För riksdag, som pågår kortare tid, må arvodet kunna minskas. I enlighet med ifrågavarande föreskrift har sedan år 1921 överbibliotekarien vid riksdagsbiblioteket E. Winge varit förordnad att upprätta nämnda register.

Efter uppdrag av riksdagen hava fullmäktige i riksgäldskontoret ombesörjt utgivningen av person- och sakregister över riksdagens protokoll med därtill hörande bihang för åren 1867—1899 samt därefter för varje jämn tioårsperiod. Senast beslutade register, avseende åren 1931—1940, är för närvarande under utarbetande genom en av fullmäktige utsedd person, jur. kand. N. Liliequist.

I skrivelse till bankoutskottet den 15 december 1940 hava *riksdagens revisorer* hemställt, att utskottet ville upptaga frågan om upprättande genom riksdagsbibliotekets försorg av ett löpande riksdagsregister och i samband därmed frågan om erforderlig ändring av organisation och tjänsteåligganden för riksdagsbibliotekets personal.

Till stöd härför hava revisorerna anfört följande:

Vid granskningen av räkenskaperna för riksdagen hava revisorerna uppmärksammat, att för arbete med upprättande av årsregister till riksdagens protokoll med bihang utgått ett arvode med 4 500 kronor för lagtima riksdagen och 1 800 kronor för urtima riksdagen 1939. För samma register för

Bihang till riksdagens protokoll 1941. 8 saml. Nr 46.

1940 års lagtima riksdag har jämväl fastställts ett arvode av 4 500 kronor.

Revisorerna hysa den uppfattningen, att detta register skulle vinna avsevärt i värde, om detsamma kunde uppläggas såsom ett löpande register, vilket skulle fylla ett påtagligt behov för forskare såväl inom som utom riksdagen. Genom en enskild riksdagsmans försorg uppehölls också för en del år sedan ett dylikt löpande register, som flitigt anlätades.

Enligt revisorernas mening skulle det kunna tänkas, att det åt riksdagsbibliotekets personal uppdroges att upplägga dessa register. All nödig sakkunskap för fullgörande av detta arbete förefinnes också inom riksdagsbiblioteket.

Huruvida med en sådan anordning den nuvarande ersättningen för registrets förande även i fortsättningen skall utgå synes emellertid revisorerna vara en fråga, som bör prövas i ett annat sammanhang.

Kostnaderna för biblioteket under sista budgetåret uppgingo till 108 036 kronor, varav 69 324 kronor belöpte på avlöningar. Den personal, som är anställd vid biblioteket, utgöres av en överbibliotekarie, en förste bibliotekarie, två andrebibliotekarier, två manliga förste amanuenser, en kvinnlig amanuens samt tre vaktmästare. Under år 1940 hava på grund av minskade göromål inom biblioteket den ene förste amanuensen från och med den 1 juli 1941 och den kvinnliga amanuensen från och med den 1 januari 1941 entledigats.

Trots denna tillfälliga minskning av personalen kunna icke revisorerna undgå den känslan, att personalen synes väl stort tilltagen för det faktiska arbete, som i biblioteket bedrives. Huruvida därvid en minskning av antalet befattningar bör ske, så snart förhållandena det medgiva eller om utarbetandet av ett här ovan angivet löpande riksdagsregister bör åt personalen uppdragas såsom ett tjänsteäliggande, är ett spörsmål, som revisorerna ej för närvarande vilja taga ställning till.

Över förevarande motion och framställning från riksdagens revisorer har utskottet inhämtat yttrande från *styrelsen för riksdagsbiblioteket*.

Styrelsen har i första hand åberopat ett av överbibliotekarien vid riksdagsbiblioteket avgivet utlåtande¹ samt har för egen del anfört följande:

Det synes styrelsen icke fullt klart, huruvida riksdagens revisorer avsett att det av dem förordade löpande registret skulle ersätta nuvarande årsregister eller i allt fall bliva för själva registerarbetet av värde såsom ägnat att underlätta och därmed påskynda sistnämnda registers färdigställande.

Styrelsen utgår emellertid från att revisorerna förutsätta det nuvarande årsregistrets bibehållande. Det löpande registret, som lärer böra upprättas enligt systemet med lösa kort, måste nämligen efter sakens natur bliva av blott provisorisk art och ett register av nuvarande typ alltså förbliva outhärdligt. Den lättnad, som vid det definitiva registrets upprättande må vara att hämta av att ett provisoriskt register finnes att tillgå, är redan nu för handen genom att tryckeriexpeditionens löpande register kan anlitas.

Frågan gäller alltså, enligt styrelsens mening, huruvida ett provisoriskt slagregister vid sidan av det för närvarande å tryckeriexpeditionen upprättade har ett självständigt ändamål som förtjänar beaktande. Till någon

¹ Här ej återgivet.

avsevärd nytta för forskare utom riksdagen kan ett dylikt register svårli- gen bliva vid det förhållandet att den i det definitiva registret ingående lig- garen föreligger tryckt redan fjorton dagar efter det riksdagstrycket färdigställt och från denna tid utan tvivel gör bättre tjänst än det löpande registret. Huruvida åter bland riksdagens ledamöter förefinnes något all- männare känt behov av att på bibliotekets expedition — och således utan att besöka tryckeriexpeditionen — kunna under riksdags lopp anlita ett provisoriskt kortregister, undandraget sig styrelsens säkra bedömande. Skulle emellertid så vara fallet, synes hinder att tillmötesgå revisorernas önskemål icke föreligga, enär denna fortlöpande registrering icke är mera tidsödande än att den, enligt överbibliotekariens utlåtande, kan utföras utan personalökning. Någon ändring i bestämmelserna om bibliotekets or- ganisation och personalens tjänsteåligganden lär därvid icke erfordras.

Beträffande den i motionen I: 157 framlagda tanken att upprättandet av det definitiva årsregistret ävensom tioårsregistret skulle övertagas av riks- dagsbiblioteket finner sig styrelsen böra framhålla att härigenom inga- lunda skulle, såsom motionären förmenar, vinnas någon besparing. Den föreslagna anordningen komme tvärtom att medföra ökade kostnader.

Arbetet med årsregistrets upprättande kräver — i all synnerhet om de båda kraven på skyndsamhet och största noggrannhet skola kunna upp- rättthållas — av den därmed betrodde mognad, erfarenhet och rutin. Det kan icke utan skada oftare överflyttas till ny man, ej heller fördelas på ett flertal ansvariga. Dess omfattning är av den betydenhet att den före- slagna anordningen ovillkorligen skulle kräva bibliotekspersonalens utök- ning med en fast befattningshavare, jämte för viss del av året ett biträde. Denne befattningshavare bör av nyss antydda skäl vara en tjänsteman i minst andre bibliotekaries tjänsteställning. Ur ekonomisk synpunkt skulle anordningen således innebära en mycket avsevärd fördyring. Därtill kom- me att den tjänsteman som under en lång följd av år hade att under de flesta månaderna ägna sig åt uppgiften bleve skäligen främmande för det egentliga biblioteksarbetet och av denna grund svårigen kunde räkna på befordran. Fri att deltaga i annat arbete bleve tjänstemannen i fråga blott ett fåtal månader, huvudsakligen sådana under vilka riksdag ej är samlad och då till följd härav behovet av arbetskrafter är mindre trängande.

Vad tioårsregistret angår, är ju förhållandet att uppgiften med dess upp- rättande icke är av jämn och permanent natur, utan arbetet till mycket stor del koncentreras till några få år av varje tioårsperiod. Lämpligheten, även frånsatt den ekonomiska synpunkten, att för denna uppgift anlita en fristående arbetskraft framstår därför för styrelsen såsom uppenbar.

Av en undersökning, som utskottet genom en delegation bland sina leda- möter företagit rörande de förhållanden beträffande riksdagsbiblioteket, vilka förts på tal av riksdagens revisorer och i motionen, har utskottet bi- bragts den uppfattningen, att bibliotekets nuvarande organisation är väl stor med hänsyn till de arbetsuppgifter, som åvila biblioteket. Visserligen har, såsom framgår av revisorernas framställning, en viss minskning av perso- nalen ägt rum under den senaste tiden. En ytterligare minskning av perso- nalen synes utskottet emellertid böra eftersträvas. I sådant syfte bör ut- redas, huruvida icke arbetet inom biblioteket kan rationaliseras och förenk- las. Vidare bör användandet av överkvalificerad arbetskraft såvitt möjligt

Utskottet.

begränsas. I sistnämnda avseende torde vid uppkommande vakans böra övervägas, huruvida nuvarande lönegradsplacering av den lediga tjänsten är väl avvägd eller om icke nedflyttning till lägre lönegrad är möjlig att genomföra. Utskottet förutsätter därför, att ledig tjänst icke återbesättes, förrän behovet och lönegradsplaceringen av tjänsten närmare prövats av styrelsen. Vad bibliotekets omkostnader beträffar synas möjligheterna att ur besparingssynpunkt nedbringa desamma böra närmare undersökas.

Såsom en särskild besparingsåtgärd har av riksdagens revisorer ävensom av motionären framkastats tanken på att åt riksdagsbibliotekets personal uppdrages utarbetandet av det årliga registret till riksdagens protokoll med bihang. Motionären har dessutom ifrågasatt, att jämväl redigeringen av tioårsregistret till riksdagens protokoll med bihang skulle ombesörjas av biblioteket. Utskottet är av den uppfattningen, att det ur ekonomisk synpunkt sannolikt skulle vara fördelaktigt, om ifrågavarande arbetsuppgifter kunde anförtros åt biblioteket. Emellertid har utskottet icke funnit sig för närvarande böra ifrågasätta någon ändring beträffande omförmälda registers utarbetande och kan därför icke ansluta sig till det av motionären i sådant hänseende framlagda förslaget. Frågan om en överflyttning av bestyret med förstnämnda register till biblioteket synes utskottet böra upptagas till slutlig omprövning först sedan nuvarande innehavaren av uppdraget lämnat detsamma antingen frivilligt eller genom att kanslideputerade ej förnyat förordnandet för honom. Vad angår utarbetandet av tioårsregistret genom riksdagsbibliotekets försorg torde denna fråga lämpligen böra övervägas av riksgäldsfullmäktige i samband med framläggande av förslag till nästa registerverk, avseende åren 1941—1950.

Åberopande det ovan anförda får utskottet hemställa,

att förevarande motion I: 157 ej må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 27 maj 1941.

På bankoutskottets vägnar:

HARALD ÅKERBERG.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit:
från första kammaren: herrar *Berling*, *Nordborg**, *Nilsson* i Mölndal, *von Horn*, *Sundvik*, *Leander* och *Bodin* i Visby;

från andra kammaren: herrar *Holmgren*, *Paulsen*, *Andersson* i Falkenberg, *K. A. Westman*, *Gustavson* i Västerås, *Hilding*, *Sundberg* och *Ericsson* i Kinna.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.